

תובנות ממלחמת לבנון השנייה

יום עיון של העמותה להיסטוריה צבאית – 1 בספטמבר 2016

מה ראינו, מה עשינו, ומה הלאה.....

מלחמת לבנון השנייה כמודל – לחימה כנגד ארגון

תרבות ארגון שונה מתרבות מדינה – צריך לסגל דרכי הערכה וחשיבה בהתאמה

• סביבת המלחמה:

- אין הכרעה
- האויב שותף לתוצאות
- כל הצדדים מנצחים (אי הפסד=ניצחון)
- השתלטות (תוקפנית) של המדיה
- העורף ודעת הקהל – גורם הכרעה

סביבת הלחימה:

- לחימה לא ליניארית
- כל הממדים משולבים (אוויר, יבשה, ים, וירטואלי)
- א-סימטריה בין עוצמה (צבא סדיר) ורצון לחימה (ארגון פונדמליסטי)
- עקרונות לחימה מנחים – גמישות, שילוביות, קטלניות, אלתור, עומק, אחדות הפיקוד

מלחמה חסרת גבולות

אופיין של מלחמות במאה ה-21 – רבע ראשון

• סביבת מלחמה שונה –

- שינוי סביבתי - אוכלוסיה, אורבניזציה, קהילה בינלאומית
- שינוי עוצמתי – ארגונים שאינם מדינות
- סביבה וירטואלית – לוחמת מידע, סייבר, מדיה, תקשורת

דוגמאות ממלחמת לבנון השנייה

סביבה:

כפרי דרום הלבנון – האוכלוסייה כלי לחימה בידי שני הצדדים
אסטרטגית האש - הפצצת תשתיות כאמצעי לחץ על ממשלה
לחימה סביב ובתוך שטחים אורבאניים
מרחב הלחימה העיקרי של האויב – ערי ישראל

עוצמה:

אין לחימה על שטח או כנגד עוצמות צבאיות כמסגרת
אין לחימה כנגד מערכים מבוצרים – האויב נייד ו"נעלם"
הפעלת כוחות מבוזרת ברמות נמוכות מאד אין התקפות נגד או תמרון
לאויב אין חיל אויר, ארטילריה או שריון

סביבה וירטואלית:

לחימה על סמלים – גופות, שבויים ודגלים – מי יורה אחרון
המדיה מתערבבת בין הלוחמים
הרמטכ"ל באולפני הטלוויזיה

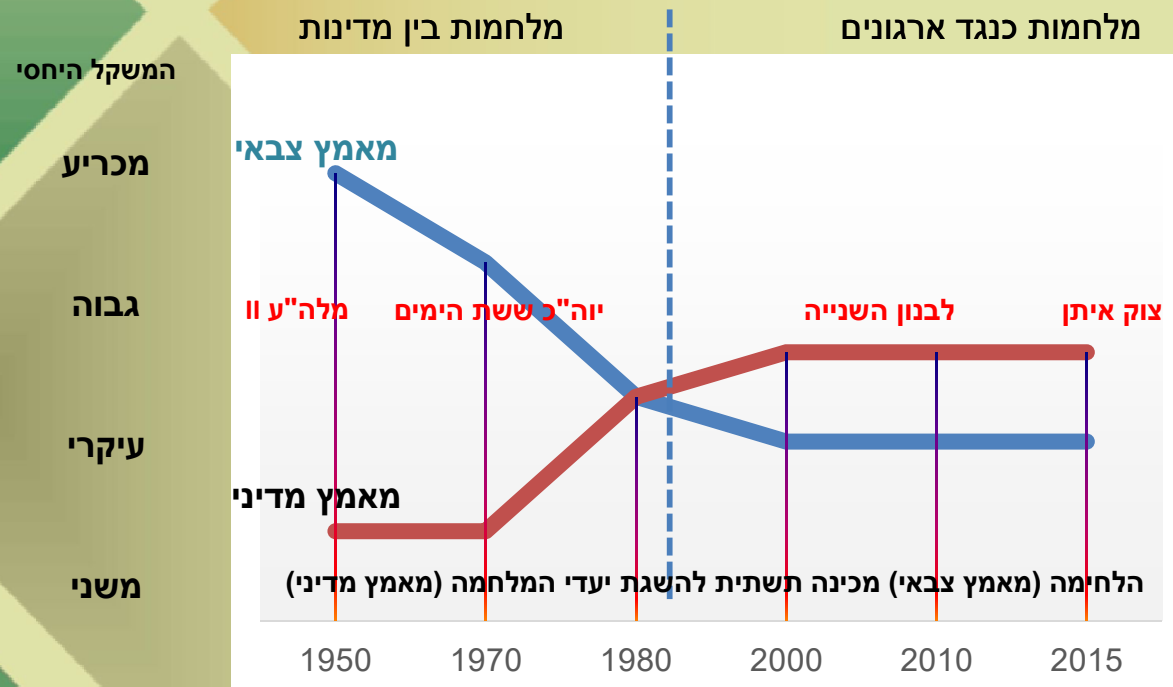
מלחמה = מאמץ משולב מדיני / צבאי

מאמץ צבאי – מאמץ מרוכז היוצר את התנאים להישג מדיני

+

מאמץ מדיני – מאמץ מתמשך, שצריך לממש את השגי המאמץ הצבאי ולהשיג את מטרות המלחמה

מלחמה אינה מתחילה ואינה מסתיימת בלחימה

יעדי מלחמה במודל חיזבאללה

הכרעה? הגנה? הרתעה? ייצוב?

- בהעדר הכרעה יש רמות שונות של הישג אפשרי:
 - נטילת היוזמה – אילוץ האויב להגיב לתכניתנו
 - תנאי הכרחי מוקדם
 - השגת עליונות – החופש שלנו לפעול ללא הפרעה משמעותית
 - (עשויה להיות מקומית, זמנית או ייעודית)
 - השתלטות – עליונות במרחב הפעולה המונעת מהאויב הפרעה לפעולותינו
 - (עשויה להיות תחומה למרחב או לנושא)
 - שליטה – כפיית רצון או נוכחות פיזית או וירטואלית על האויב
 - במרחב, במערכת או כוללת (הכרעה LITE)
- במלחמה ללא הכרעה ניצחון הוא הכרזה מוראלית – כולם מנצחים

שליטה

השתלטות

השגת עליונות

נטילת היוזמה

דרכי הפעולה והשקעת המאמצים (והאמצעים) שונים בכל רמת הישג נדרשת

מכון "חץ"

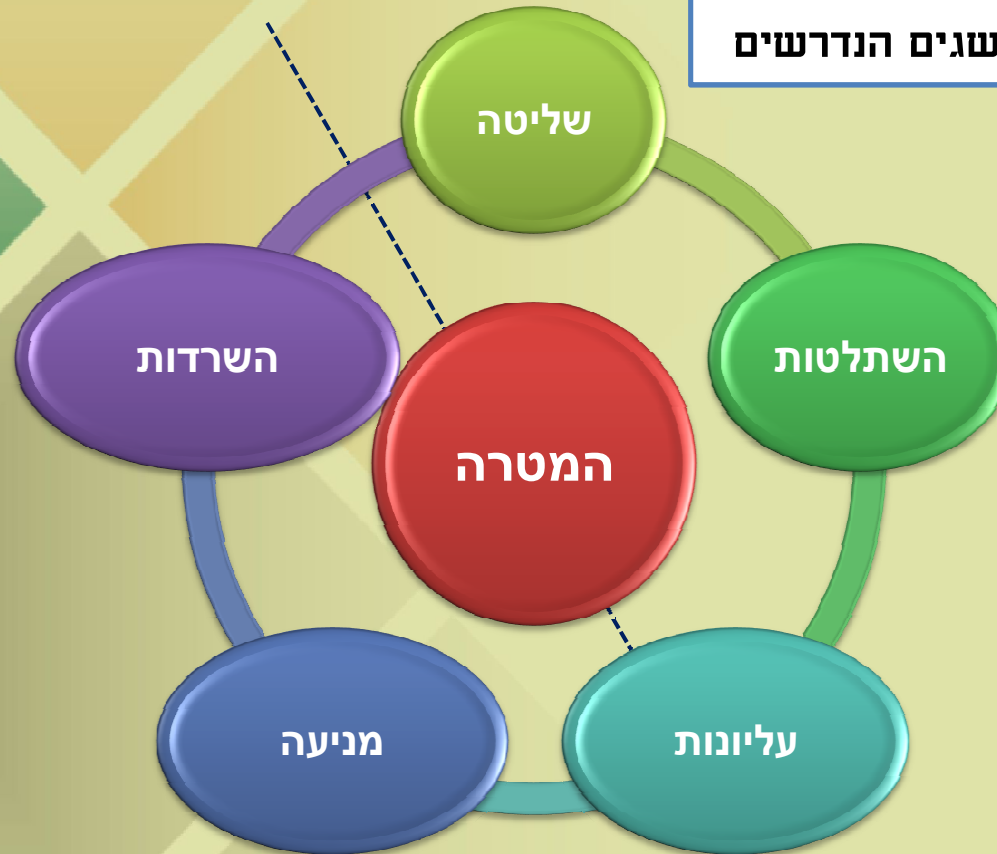

22 ספטמבר 16

הגנה והתקפה במקביל ובמשולב

התקפה:

- נשילת היוזמה – תנאי הכרחי
- לבחור ולווסת בין ההישגים הנדרשים

הגנה:

- היוזמה בידי האויב
- חוסן, מיגון והישרדות

במלחמה ללא מטרת הכרעה – התקפה והגנה נערכים בו-זמנית

לאויב זכות הצבעה

- האויב שותף לקביעת תנאי סיום הלחימה
- הישגי הלחימה צריכים ליצור לאויב מצבי נחיתות כלפי פנים וכלפי חוץ על ידי:
 - נטילת היוזמה, השגת עליונות – להכתיב מצבים ומהלכים
 - לאלץ את האויב להתגונן במוקדים קריטיים לו במרחבו (אש ותמרון)
 - לסכל את תמונת הניצחון שלו (הסמלים והמסרים) כלפי פנים וחוץ (לוחמת מידע בשילוב עם לחימה פיזית)
- ניצול יתרונות הא-סימטריה בעוצמה, בגמישות וברציפות, "לשבור את הכלים"

צבאי - קינטי

צבאי + מדיני - ווירטואלי

בהעדר הכרעה פיזית תכנון דרכי הלחימה צריך לנבוע מדרכי החשיבה של האויב ולא מהיערכותו
אין מצבי סיום, כל מצב הוא נקודת התחלה

טרום מלחמת לבנון השנייה

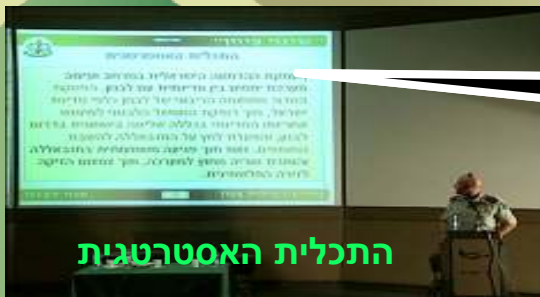
הערכת המודיעין והתכנית

הערכת אמ"ן

- ניהול הלחימה בדרום הלבנון יישלט מהדאחיה בבירות
- עם הפעלה יוזרמו מהצפון לדרום כוחות מילואים ותחמושת
- פגיעה כמותית בלוחמים תביא להתמוטטות, בריחה וכניעה

אמ"ץ - הרעיון המרכזי

- תקיפת מתקנים אסטרטגיים תביא את ממשלת לבנון ללחוץ על חיזבאללה להפסיק את האש, תגרור ללחץ צרפתי על ממשלת לבנון.
- תקיפת מפקדות ומרכזי תקשורת (על ידי ח"א) תמוטט את מערכת הפיקוד והשליטה
- תקיפת הגשרים והכבישים תמנע תגבור ותפורר את המערכת התפעולית
- ריבוי נפגעים יביא להתמוטטות מורלית ולנטישת שדה הקרב

התכלית האסטרטגית

העמקת ההרתעה ועיצוב מערכת יחסים בין מדינתית... הפסקת הטרום... הפעלת לחץ על חיזבאללה... פגיעה משמעותית בחיזבאללה...

יולי 2006 תמונת מצב - חיזבאללה

• תו"ל ממוקד בנקודות תורפה של צה"ל:

– אין התמודדות על שטח

– אין קרבות הכרעה

– יש ביזור אין ריכוזיות

– צה"ל אינו היעד ללחימה

– יעדי הלחימה אינם בדרום הלבנון אלא בין חדרה לקריית שמונה

• רוח הלחימה והמוטיבציה גבוהים - נזק פיזי ואבידות אינם גורם הכרעה

• התמודדות עם עליונות טכנולוגית - בפשטות, בהסתתרות, בביזור ובמזעור

• תכנית ההתקפה של צה"ל מוכרת - אין הפתעות

**המודיעין ידע אבל המודיעין לא הבין...
המודיעין צריך לדעת, המפקד צריך להבין...**

תובנות גנרל חסן תורכמני (רמטכ"ל סוריה 2002 - 2009)

תרגום: אל"ם פסח מלובני

- לחיזבאללה הייתה עליונות בהפתעה
- ישראל כשלה בחוסר ריכוז המאמץ בגזרת הכרעה
- לחיזבאללה עליונות במודיעין ובמידע
- חיזבאללה מוטט את ההרתעה
- נכשלה התפיסה של הכרעה מהאוויר
- הצלחת ירי הרקטות לחדור לישראל ולהשפיע על העורף
- הסטת המלחמה לא-סימטרית
- קריסת התפיסה הישראלית של הגנה באמצעות מחסומים ומוצבים

סביבת לחימה שונה

- הכרעה חד משמעית הוחלפה בהישגים ברמות שונות:
 - יוזמה – נטילת היוזמה
 - עליונות – ביחסי עוצמה בפועל (להבחין מיחסי כוחות)
 - השתלטות – הכתבת הפעולות במרחב מוגדר
 - שליטה – חופש פעולה מלא לכוחותינו

דוגמאות ממלחמת לבנון השנייה

יוזמה:

מלחמה כתוצאה מהתקלות – ומתפתחת כהתגלגלות
התכנית הראשונית לא מוצתה – לא ננקטה יוזמה לכפיית רצון עד לסוף הלחימה
היוזמה בשטח – פשיטות בכל מיני רמות – לא התקפה מאורגנת

עליונות ביחסי עוצמה:

התקפות נעצרו בגלל נפגעים
התקפות בוטלו בגלל חשש לנפגעים
אין משמעות ליחסי הכוחות בשטח – ראה קרבות הסלוקי, בינת ג'בל או מרג' עיון
הפעלת אש מסיבית ללא השפעה

השתלטות:

מבצעי חישוף

בינת ג'בל

פשיטות

שליטה – חופש פעולה:

חוסר נכונות להשתלט

השתלטות (תוקפנית) של המדיה

- המדיה כאמל"ח – שינוי במאזן העוצמות בקביעת הישגי מלחמה
- הממד הווירטואלי כממד רביעי פעיל בלחימה (יבשה, אויר, ים וווירטואלי)
- היעדים רחוקים ממרחב הלחימה – התקשורת היא המשגר, המסר הוא האמל"ח
- לוחמת מידע נערכת לפני, בעת ואחרי הלחימה

היעדים: דעת קהל, מעצבי דעת קהל ומקבלי החלטות

- קהל מקומי
- קהל האויב
- ארגונים בינ"ל
- קברניטי מדינות זרות

צה"ל ולוחמת מידע

השפעה על ניהול לחימה בכל הרמות במקביל:

טקטית
מערכתית
אסטרטגית

העורף הוא גורם הכרעה במלחמה

- האויב מכוון אל העורף האוכלוסייה והתשתיות לא אל הצבא
 - קו המגע אינו חומת מגן מספקת לעורף
 - העורף לוחם כהגנה – אקטיבית או פסיבית – חוסן, מיגון ושרידות
- מעורבות העורף גדלה ככל שהלחימה מתמשכת

המשמעויות :

תכנון הלחימה צריך לכלול יעדים המגינים על העורף בצד יעדים המוכוונים למטרות המדיניות
חוסן העורף ישפיע על מרחב הזמן ללחימה, מרחב התמרון בקבלת החלטות על-ידי הדרג המדיני

מתחייבת מעורבות רבה של הדרג האזרחי, בתכנון, ובניהול לחימה

לחימה א-סימטרית

יחסי עוצמה,
מרחבי לחימה
מרכזי כובד
לחימה לא-ליניארית

גוליית היה אמור לנצח ובלבד

* שהיה מבין את היריב

• שהיה נוטל את היוזמה ומשתחרר מקונספציות

• שהיה בוחר בטכניקות לחימה מתאימות

ההצלחה של דוד נבעה מ:

• עליונות ביוזמה - הפתעה

• השתלטות - על חופש הפעולה במרחב הלחימה

• ניצול הא-סימטריה - גמישות, זריזות, תמרון (תנועה ואש)

בלחימה בארגונים אנחנו גוליית - הא-סימטריה היא יתרון בידי כל צד שמנצל אותה כהלכה.

מיחסי כוחות ליחסי עוצמה

- בלחימה מול אויב מבוזר חשובים יחסי העוצמה (מידת ההשפעה בפועל במוקד התנגשות) ולא יחסי הכוחות (כמות במרחב)
- ההתמודדות היא כנגד מערכות (אש, תמרון, לוגיסטיקה, פו"ש) ולא כנגד עוצבות ויחידות
- לכל מערכת יש מרכזי עוצמה המפעילים או מאפשרים להפעיל את אמצעי ומערכות הלחימה (מערכות אמל"ח, תקשורת, פו"ש, לוגיסטיקה וכו')
- הלחימה צריכה להיות מוכוונת כנגד מרכזי העוצמה או כלפי מה שמשפיע עליהם

לחימה לא ליניארית

גמישות, שילוביות, קטלניות, אלתור, עומק, אחדות הפיקוד

ניוד שדה הקרב

- בחר את מקום הקרב - אלץ את האויב לרדוף אחריך ולהתגונן
- תכנן מספר מוקדי קרב כאלה בלתי תלויים וניתנים לריכוז ולביזור על-פי צרכי ניהול הקרב

לחם לעומק ובעומק - בזר את קו המגע

לחימה דינמית, גמישה ותוקפנית על ידי:

- בנה צוותי קרב אוטונומיים למשימות טקטיות
- הפעל מספר צוותי קרב במקביל להשגת משימות מערכתיות
- הרבה בעתודות קרביות, משלימות ותומכות לריכוז המאמץ, לשמירת התנופה ולניצול הזדמנויות

אחדות הפיקוד – למשימה יש רק מפקד אחד, ללא תלות מה מקור הכוח, כוחות מקצועיים,

חייליים או זרועיים כפופים למפקד המשימה

אין מצבי סיום – כל מצב הוא מצב התחלה

הלחימה היא רב ממדית ומשולבת

שילוב המרחב האווירי הנמוך והאמצעים המופעלים בו (הרום הנמוך) כחלק אורגני של

הקרבת המשימת

שילוב המרחב הימי לתמרון, לסיוע אש ולתמיכה לוגיסטית

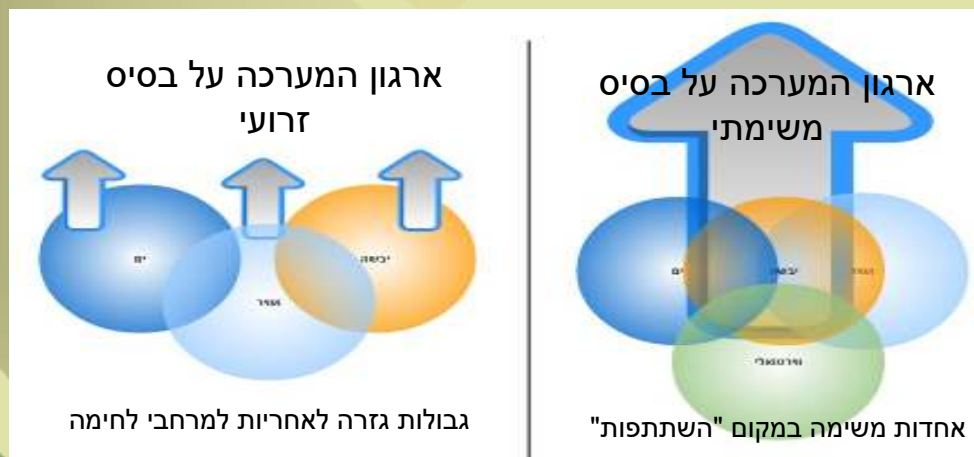
שילוב לוחמת המידע כמרחב אינטגרלי של המערכה והקרבת

לשטח את ההירארכיה, לקצר תהליכי קבלת החלטות – לפעול ברשתות מידע וברשתות

מבצעות משימתיות

לשלב משימות לוחמת המידע כחלק אורגני וקבוע בכל תכנית קרב (ל"א, סייבר, ניו-מדיה)

להבחין בין פיקוד הירארכי וצמוד לכוחות לבין עבודת מטה רשתית במפקדות

אופיין של מלחמות המאה ה-21 – תמצית

אותם שחקנים, כלים אחרים, דרך שונה

- מלחמה רבת ממדים – מצב פתיחה עדיף לבעל היתרון האיכותי
- מאזן כוחות פיזי מאבד חשיבות מול מאזן עוצמה מדיני ווירטואלי
- ניצחון במלחמה הוא אסטרטגי – ניצחון טקטי הוא מוראלי
- אסטרטגיה וטקטיקה משתלבים – קריסת ההירארכיות, לחימה רשתית
- הלחימה – דינאמיקה, שילוב, ניצול יתרונות הא-סימטריה
- המרוץ הטכנולוגי – טכנולוגיה עילית כנגד פשטות מאפשרת היפוך הא-סימטריה
- שילוב הממד הרביעי בלחימה משנה זמן ומרחב, יחסי עוצמות, ומשפיע על בחירת

היעדים

מי שיתקשה להיפרד מדרכי הלחימה של המאה ה-20 יוכל להגיע להישגים ולניצחון
אלא שהמחיר שישולם מול יריב ארגוני יהיה גבוה

איך נראית מלחמת לבנון השנייה?

תלוי מה רוצים ללמוד ממנה

- מלחמת לבנון השנייה, על אף כשלי ההתכוננות אליה ודרך ניהולה היא ציון דרך חשוב ב:

– בחינת דרכי לחימה בארגון שאינו מדינה

– תרגול על מודל ללחימה בעתיד בסביבת מלחמה משתנה

2045 - 2035 - 2025

מה < למה < אז מה ?

2014 - 2010 - 2006